

Güven sorununu aşmazsak, kriz devam eder

12 Ekim 2025 00:16

Esfender KORKMAZ

Bir ülkede, demokraside düşüş, hukukun üstünlüğünde yıpranma, devlete ve kurumlara olan güven azalması, tasarrufları engeller, tasarruf yatırım dengesi bozulur, net sermaye çıkışına neden olur .

Bunun sonucu olarak; ülke risk primi artar, ülkenin dış borç vadeleri kısalır, üretici ve tüketici rasyonel karar veremez, arz-talep dengesi bozulur, resmi rezervler kırılgan olur, piyasada eksik rekabet oluşur.

Başka bir ifade ile kısacası; "Güven" ekonomi için görünmeyen ama fiyatlanan bir varlıktır. Politika, kurumlar ve verilerin öngörülebilirliğine duyulan inanç zayıfladığında, kur, enflasyon, faiz ve büyüme patikası aynı anda bozulur.

Bu nedenle, hükümetlerin güven sorunu varsa öncelikle çözmesi gerekir.

Türkiye’de güven sorunu var mı? Halk ve resmi veriler ne diyor?

Kurumlara güven:

ASAL Araştırma Şirketi’nin, 26 ilde 12-21 Haziran 2025 tarihleri arasında gerçekleştirdiği kamuoyu araştırmasından çarpıcı sonuçlar elde edildi. "Sizce bugün Türkiye’nin en güvenilir kurumu hangisidir?" sorusuna; ankete katılanların yanıtları;

Hiçbir kuruma güvenmiyorum: yüzde 24,9

Türk Silahlı Kuvvetleri: yüzde 18,0
Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT): Yüzde 13,5
Emniyet Genel Müdürlüğü: Yüzde 10,6
Cumhurbaşkanlığı: Yüzde 8,3
Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM): Yüzde 8,1
ÖSYM: Yüzde 2,2
Yüksek Seçim Kurulu (YSK): Yüzde 2,0
Diyanet İşleri Başkanlığı: Yüzde 1,9
Belediyeler: Yüzde 1,6
Yargı: Yüzde 1,6
TÜİK: Yüzde 1,3
Bankalar: Yüzde 1,2
Politikacılar: Yüzde 1,0
Medya: Yüzde 0,8
Diğer: Yüzde 3,0

Demokrasi;

Pew Research Center, 16 Ekim 2024 araştırma sonuçlarına göre, *"Türklerin üçte ikisi, ülkelerindeki demokrasinin şu anki işleyiş biçiminden memnun değil."*

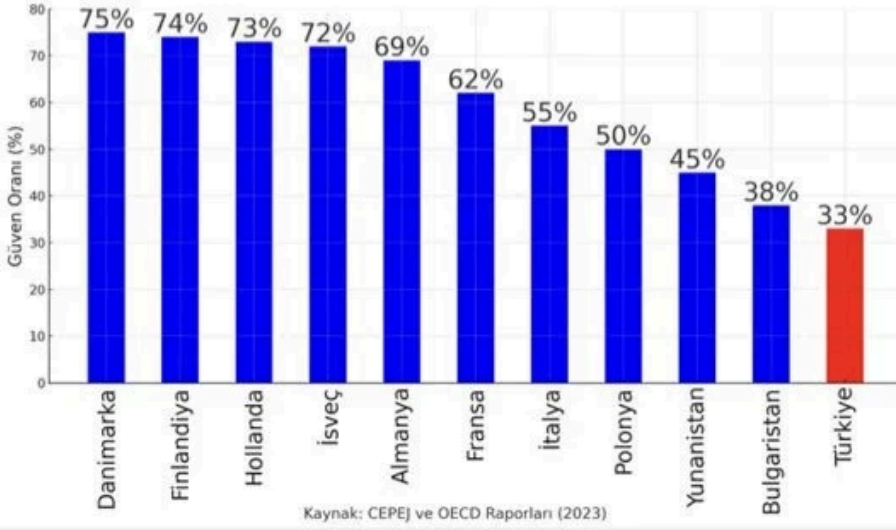
Türklerin yüzde 79 ile yüzde 80'i temsili ve doğrudan demokrasinin Türkiye'yi yönetmek için iyi yollar olduğunu düşünüyor. Yüzde 59'u ise bazen teknokrasi olarak da adlandırılan uzmanların yönetiminin iyi bir yönetim sistemi olacağını düşünüyor."

Yargıya Güven;

Daha iyi yargı derneğinin "14.01.2025 tarihli Yargıya güven ve yargının 2024 yılı performansı" raporuna göre;

Türkiye yargıya güven sıralamasında Bazı Avrupa Birliği üyeleri ile karşılaştırıldığında en son sırada yer alıyor. İlk sırada en yüksek puan yüzde 75 ile Danimarka ve en son sırada en düşük puan yüzde 33 ile Türkiye geliyor.

Yargıya Güven: Türkiye ve AB Üye Devletleri

Ekonomiye güven;

TÜİK, üretici ve tüketici güvenini kapsayan ekonomi güven endeksini açıklıyor. Eylül ayı ekonomi güven endeksi 98 oldu. 100 altı güven sorunu var demektir.

İSO Türkiye İmalat PMI Eylül 2025 Raporuna göre, İmalat PMI eylülde 46,7'ye gerileyerek, imalat sektörü daralma bölgesinde ve 50 olan güven sınırının altında kaldı.

Anketler ve veriler güven kaybını gösterdiğine göre, öncelik politikamız güven tesisi olmalıdır. Bu nedenle;

Başkanlık sistemi mi? Genişletilmiş parlamenter sistem mi? Yeniden referandum yapılmalı ve halka sorulmalıdır.

AYM, AİHM, anayasaya uygun olarak uygulanmalı, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu oluşumunda, siyaset dışında kalacak şekilde objektif kriterler getirilmelidir.

Devlette, kamuda, yönetim reformu yapılmalıdır.

Ekonomide, istikrar programı yapılmalı. Bu kapsamda; ekonomide şeffaflık ve tutarlılık gözetilmelidir.

Ekonomi yönetimi tek sesli olmalı; para ve maliye politikası arasında tutarlılık sağlanmalı.

Veri güvenilirliği artırılmalı. TÜİK, İSO, TCMB gibi kurumlar arasındaki veri farkları azaltılmalı.

Mali disiplin sürdürülürken üretimi teşvik eden politikalar öne çıkmalı.

Kamuda hesap verebilirlik: Bütçe dışı fonlar ve KKM benzeri geçici uygulamalar sonlandırılmalı.

Yatırımcı güvenini güçlendirmek için öngörülebilir vergi politikası ve sadeleştirilmiş vergi sistemi getirilmelidir.

Diğer Yazıları

Dış borç finansman tuzağı

Esfender KORKMAZ yazdı: Dış borç finansman tuzağı

30 Ekim 2025